

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 35
október 2025
cena 2 eurá

10

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Štát potrebuje štátnu náplň, nie protištátnu

NÁŠ ROZHOVOR

„Byť na Slovensku Slovákom je dosť ťažké, je to takpovediac priťažujúca okolnosť,“ tvrdí v rozhovore historik Martin LACKO (1976). Patrí do generácie mladších historikov, je absolventom FF UK v Bratislave, odbor história-filozofia a vo svojich článkoch, publikáciách či knižkách to nezaprie. Bol odborným asistentom na Katedre histórie UCM Trnava a ako vedecký pracovník deväť rokov pôsobil v Ústave pamäti národa. No v roku 2016 musel ústav opustiť. Súd vyhral, ale už sa tam nevrátil.

● Historik na voľnej nohe, tak ste charakterizovali svoje súčasné odborné pôsobenie v minulom čísle Svedectva. Po ôsmich rokoch práce odborného asistenta na Katedre histórie UCM v Trnave a deviatich rokoch v pozícii vedeckého pracovníka Ústavu pamäti národa pracujete, ako sa hovorí, do „šuflíka“?

PhDr. Martin Lacko, PhD.

Foto Eva Zelenayová

Také paradoxy prináša liberálna demokracia, mimoriadne pokrytecký systém. Na jednej strane krásne heslá o slobode, zákaze cenzúry, no v skutočnosti môžu svoje názory šíriť len tí, čo idú s režimom. Prioritou je vzdelanie, vedomostná spoločnosť, ale národ hlúpane, mladí nevedia už

ani čítať. Prioritou je zelená politika, ale to, že každý rok si zničíme dvetisíc hektárov pôdy, neprekáža nikomu, ani ekologickým aktivistom. Tí sa ozvú len ak ide o medvede a vlky. To sú tie paradoxy doby.

Pokračovanie na 10. strane

V čísle

Ján Litecký Šveda
M. S. Ďurica ako symbol zmeny... 2
Eva Zelenayová
Boh sa kúpiť nedá 3

Spýtali sme sa
Antona Čulena 3
Zasadala výkonná rada 4
Pieta v Žiline 5

Vendelín Šuran
Vzbura v Dolnej Krupej 6
Martin Homza
Svätopluk a vznik Strednej Európy 8

Marián Tkáč
Kedy budeme slobodný národ? 9
Bruno Čanády
Ako ďalej Gabčíkovo? 12

ročník 35 • október 2025

M. S. Ďurica ako symbol zmeny, ktorá (ešte) nenastala

Kto kontroluje minulosť, kontroluje aj budúcnosť. Kto kontroluje súčasnosť, kontroluje aj minulosť.

Pripomínam, že toto bolo hlavné heslo Ministerstva pravdy v románe George Orwella 1984, ktorý by si každý, čo žil v „komunizme“, mal povinne prečítať. A každých pár rokov znovu, aby plasticky videl, ako sa orba prehlbuje a prehlbuje.

Pred sto rokmi, 13. augusta, sa v Krivanoch narodil jeden z najvýznamnejších slovenských vzdelancov a historikov, ktorý svoj dlhý a plodný život zasvätil práci na prinavrátení a pravdivom očistení našich národných dejín. Že ste ani pri takomto krásne okrúhlom výročí o tom nikde nepočuli a nečítali? Ani len zmienku? Tak sa pokúsime o malé vysvetlenie.

Medzi udalosťami a všetkým tým, čo nás po novembri 1989 naplňalo radosťou, bolo aj to, že do svojej vlasti sa mohli vrátiť aj umelci, spisovatelia a učitelia, od ktorých sme všetci očakávali, ako prekypria zatuchnutú pôdu boľševického paumenia a paveď, hlavne filozofickej a historickej. Koniec komunizmu vyvolal u všetkých takú eufóriu, že veľmi dlho sme neboli schopní postrehnúť, že všetko bola iba šikovne zrežirovaná inscenácia a že za všetky dôležité nitky aj naďalej poťahovali boľševici. Dá sa povedať, že práve naša naivná radosť im umožnila posadiť sa naspäť do všetkých kresiel rovnako pevne, ako v nich sedeli pred prevratom. Akurát, že to malo mierne iné formy a inú rétoriku. Lenže viac slobody znamenalo pre nich akurát slobodnejšie kradnúť, už menej viazané straníckou disciplínou.

Prof. Milan S. Ďurica doma

Medzi také priam symbolické osobnosti, ktoré sme tu s veľkým nadšením očakávali, patrila profesor Milan S. Ďurica. Zo začiatku sa mu aj ušli nejaké uznania, či vymenovania, napr. za experta Komisie historikov, ale najmä v masmédiách bolo vidno, že nejaké veľké nadšenie nad jeho prítomnosťou tu nepanuje. V akože „demokratickej“ tlači ste sa mohli veľmi často stretnúť so znevažujúcimi charakteristikami typu „quasi historik“, „insitný historik“ alebo len „historik“ v úvodzovkách. Tu už muselo pomaly dochádzať každému, čo to tu máme za demokraciu a kto jej vládne, keď človek, ktorý dostane jedno z najvyšších možných štátnych vyznamenaní v demokratickom Taliansku, je naopak, v štáte, ktorý práve na zelenej lúke zapálené buduje demokraciu, takmer persona non grata. Jednoducho to nesedelo, nemalo to žiadnu logiku, najmä v čase, keď sme takmer denne čítali či počúvali od našich všesvetových novinárov, ako sa máme učiť od vyspelých demokracií. Pričom históriu nám naďalej vykladali staré, osvedčené marxistické kádre, ako je to nakoniec dodnes.

Ďuricov priateľ, historik František Vnuk to vtipne postrehol: „Pod socializmom iba budúcnosť je istá, minulosť sa neprestajne mení.“. Nenávistné útoky dosiahli svoj vrchol, keď M. S. Ďurica vydal v roku 1995 chronologický prehľad slovenských dejín. To sa súdruhovia *dejepsíci* zo „Slovenskej“ akadémie vied už neudržali a – paradoxne – v jednom neartikulovanom žľovitom útoku ukázali verejnosti celú svoju nevzdelanosť a nekultúrnosť. Ako na dlani.

Priblížime sa niekedy pravde?

Ak niekto chce vedieť, na akej „vedeckej“ úrovni pracujú oficiálni a zaslúžilí slovenskí historici v súčasnom ministerstve pravdy, nazvanom HÚ SAV, mal by si povinne prečítať ich stanovisko a Ďuricovu odpoveď týmto súdruhom „Priblížiť sa pravde“. Navyše pre každého, kto má rád polemickú literatúru, je to priam pôžitok. Upozorňujem, že bez akýchkoľvek expresívnych výrazov či silných prívlastkov, knižočka má pokojný rytmus, ba až určité pochopenie pre ľudskú slabosť. Keď si európsky vzdelanec zoberie na mušku boľševických dogmatikov, ani to ináč dopadnúť nemôže. Akurát človek potom trochu zosmutnie, keď si uvedomí, že médiá u nás sú okupované práve týmito nedoukami.

Na ilustráciu jeden komický detail z tejto kauzy: keď Ďurica písal o snahách pripojiť Moravské Slovensko k 1. SR, naši súdruhovia to označili ako nedoložený výmysel. No čo čert nechcel, doslova o pár dní po publikovaní Ďuricovho stanoviska vyšla kniha českého historika Františka Mezihoráka *Hry o Moravu*, ktorá celá spočíva na skutočnosti, že také snahy tu boli a intenzívne. Nuž, veselé na tom je to, že veľmi dobre si pamätáme, ako systém riadený z Prahy fungoval, že u nás v určitých spoločenských vedách mohli robiť kariéru len čechoslovakisti, čoho príkladom sú aj naši verní súdruhovia, autori stanoviska. A práve z českej strany príde taký „podraz“! No neporazilo by vás?

Ale napriek nepriazni – v súčasnosti už celej politickej špičky – profesor Ďurica usilovne pracoval ďalej a okrem iných dôležitých kníh jeho *Dejiny Slovenska a Slovákov* vyšli už v šiestom (!), ako vždy doplnenom vydaní. Túto knihu by mala vlastníť každá slovenská rodina. Škoda, že som si nezapamätal meno toho lúmena, ktorý niekedy koncom 90. rokov v časopise *Kritika a kontext* nariekal, že Ďuricove dejiny už vôbec tým že vyšli, napáchali také škody, že sa už nedajú odčiniť. Veru, súdruženko ani sám nevedel, ako trafil klinec po hlavičke! Akurát, že pre obrovskú väčšinu národa tu nejde o nenapraviteľné škody, ale o neoddiskutovateľný prínos, o ktorý sa profesor Ďurica zaslúžil. A možno práve aj na základe takýchto kníh tu po čase predsa len príde k tým zmenám, na ktoré dodnes čakáme.

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska (KPVS) • **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Bruno Čanády, Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Ivan A. Petranský, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **e-mail:** ustredie@pv-zpko.sk • **webová stránka:** www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** 2 EUR • **Predplatné 20 EUR/kalendárny rok** • **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného, • **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciamy** • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

SPÝTALI SME SA

Antona Čulena

● Ako sa vám žije dnes?

Počas komunizmu som zažil veľa perzekúcií, vyhrážok a ponižovania za to, že som bol aktívny kresťan a bojoval za dodržiavanie ľudských práv a úplnú náboženskú slobodu. Ale až po tzv. Nežnej revolúcii som na vlastnej koži skúsil čo to znamená, keď muž, živiteľ rodiny a otec piatich detí príde o prácu a o príjem len preto, lebo sa aj v každodennom živote hlási ku Kristovi.

Prvýkrát ma vyhodili z práce v roku 2005 v rozpore so zákonom, ale aj s medzinárodnými dohovormi len preto, lebo som v SPP a.s. založil Základnú organizáciu Nezávislých kresťanských odborov Slovenska a stal sa jej

predsedom. Nezastalo sa ma ani KDH ani Cirkev. To, že výpoveď bola v rozpore so zákonom potvrdzuje aj rozsudok okresného súdu v Bratislave.

Poľutovaniahodný bol aj postup KBS v roku 2016, ktorá sa až mimoriadne aktívne zapojila, predovšetkým cez vtedajšieho hovorca M. Kramaru, do ohovárania a mediálneho lynču voči mne len preto, že som si do-

volil ako katechéta v roku 2016 kandidovať vo voľbách do NR SR. Na základe „krivého svedectva voči blížnemu svojmu“ mi nebola predĺžená kanonická misia a po dohode riaditeľky ZŠ Prokofievova D. Petrikovej s Bratislavským arcibiskupským úradom som v rozpore so zákonom dostal opäť výpoveď zo zamestnania. Arcibiskupský úrad jednoducho uveril výmyslom a ohováraníu riaditeľky školy napriek tomu, že vtedajší dekan farnosti Svätej Rodiny A. Šotník po návšteve škôl, na ktorých som učil mi osobne oznámil, že na všetkých ostatných školách kde som učil, je zo strany vedenia absolútna spokojnosť a patrím medzi najlepších pedagógov a nie je dôvod, aby som nemohol učiť aj naďalej.

Pokračovanie na 7. strane

Boh sa kúpiť nedá

Na septembrovej schôdzi parlamentu bol na koniec rokovania zaradený návrh na zmenu Ústavy SR, o ktorom sa toľko diskutovalo vo verejnom priestore. Prečo? Lebo obsahuje také samozrejmosti, o akých by sa vôbec nemalo pochybovať a nieto ešte dávať do ústavy. Veď posúďme: „Slovenská republika uznáva len pohlavie muža a ženy.“ Absurdné? Ibaže nie v spoločnosti, ktorá sa vážne zaoberá siedmimi desiatkami pohlaví!

Ako sa vôbec mohlo stať, že sa spoločnosť vydala cestou virtuálnej reality? Že popiera prírodné zákony a antropologický princíp človeka. Nielen filozofický, aj fyzický. Ktovie prečo poslanci konzervatívneho založenia, a najmä kresťanského, majú problém hlasovať za kresťanské hodnoty. Problém má veľmi jednoduché pozadie: vzdali sme sa Boha a stratili kompas. Žiaľ, aj poslanec za KDH František Mikloško. Dokázal to už neraz, preto je zvláštne, že si ho KDH pestuje ako talizman.

Európska civilizácia paralelne s prijatím kresťanstva vytvárala skupiny so zameraním zničiť cirkev. Hlavným cieľom Francúzskej revolúcie či Veľkej októbrovej socialistickej revolúcie bolo

poraziť cirkev a monarchie. Táto idea dodnes nezanikla. V popieraní kresťanských hodnôt pokračujú progresívcovia. Nové informačné technológie im umožňujú prenikať do intímnej blízkosti človeka a zmocniť sa ho. Človeka zbaveného rešpektu pred Bohom. Lebo, ako povedal hlavný novodobý svetový šíriteľ liberalizmu George Soros, jedinou univerzálnou autoritou sú peniaze. Tak pre

SLOVO SVEDECTVA

moslima, budhistu či pre kresťana. Konzumná Európa sa masívne vzdáva viery v Boha a pasívne prijíma imigrantov akéhokoľvek vierovyznania. V mene čoho? Planetárneho vedomia?

V návrhu na zmenu ústavy sa nachádzajú ďalšie etické nastavenia ako: „Rodičia majú právo rozhodovať o účasti detí na výchovno-vzdelávacom procese, poskytovanom školami a školskými zariadeniami, ak je nad rámec štátneho výchovno-vzdelávacieho programu. Výchovu a vzdelávanie detí v oblasti formovania intímneho života a sexuálneho správania možno poskytovať len so súhlasom zákonného zástupcu.“ Alebo: „Osvojiť si maloleté dieťa môžu manželia alebo jeden z manželov, ktorý žije s niektorým z ro-

dičov dieťaťa v manželstve, alebo pozostalý manžel po rodičovi alebo osvojiteľovi maloletého dieťaťa. Maloleté dieťa si môže výnimočne osvojiť aj osamelá osoba, ak je osvojenie v záujme dieťaťa. O osvojení rozhoduje súd.“ Nuž, rodičia majú právo..., ale koľkí rodičia sa zaujímajú o osobnostný a duchovný rozvoj svojho dieťaťa? Najmä ak sami sú duchovnými mrzáckmi.

Istou poľahčujúcou okolnosťou našej spoločnosti je skutočnosť, že roky bola ateizovaná. Ako sa však dá vysvetliť nastavenie poslancov za KDH, ak odmietajú hlasovať za prijatie základných mravných štandardov? Ak sa poslanci nedokážu zhodnúť na takom triviálnom návrhu, že SR uznáva iba pohlavie muža a ženy, na čom potom?

Ak zadáte umelej inteligencii otázku, koľko je pohlaví, aj tá vám odpovie, že v biológii sa bežne rozlišujú dve pohlavia – mužské a ženské, na základe chromozómov a reprodukčných orgánov. Ostatné sú špekulácie vyvinuté na to, aby človek porazil Boha. Ale to nejde. Darom Soros zaplatí politikov i novinárov, Boh sa kúpiť nedá.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

PV ZPKO k 17. novembru

Bol vyvrcholením úsilia protikomunistického hnutia

Pravidelné rokovanie Výkonnej rady PV ZPKO sa uskutočnilo 17. septembra 2025 v Bratislave. Zúčastnili sa ho všetci predsedovia regionálnych orgánov alebo ich zástupcovia z celého Slovenska.

Zasadnutie sa začalo slávnostným udelením Čestného uznania za statočnosť podpredsedovi PV ZPKO Štefanovi Novákovi pri príležitosti životného jubilea 90 rokov. Čestné uznanie ako aj osobný dar odovzdal jubilantovi predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda.

Rokovanie otvoril a prítomných privítal predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda. Konštatoval, že úlohy z ostatného rokovania VR PV ZPKO vo februári 2025 boli splnené až na jednu a to, návrh na vyhlásenie Titusa Zemana za patróna politických väzňov. Túto informáciu doplnil duchovný organizácie Ján Košiar, ktorý povedal, že na nunciatúre ho ubezpečili, že návrh je vo Vatikáne a máme byť trpezliví.

Predseda sa poďakoval za skvelú organizáciu Jáchymovského pekla. Vyhodnotil ju ako skvelú akciu, o ktorú bol veľký záujem.

K informácii o tom, že na vydávanie *Svedectva* peniaze máme povedal, že *Svedectvo* z tohto hľadiska nie je ohrozené, ale uberá finančné prostriedky na iné aktivity, lebo zo štátnej dotácie nemôže ísť na vydávanie časopisu ani cent.

Predseda organizácie tiež informoval o tom, že pri príležitosti deväťdesiatky pána Nováka požiadala organizácia o jeho prijatie prezidenta republiky Petra Pellegriniho. Zatiaľ nemáme nijakú odpoveď. Súčasne požiadal prítomných, aby organizovanie na štátnej úrovni konzultovali s vedením organizácie, aby nedochádzalo k nedorozumeniam.

Ján Litecký Šveda potom privítal Pavla Hoštáka, ktorý zastupoval svoju matku a Mareka Murajdu, ktorý na výkonnej rade zastupoval Helenu Halkovú.

Predseda organizácie ďalej konštatoval, že jedna kameňárska firma prevzala objednávku na opravu centrálného pamätníka obetiam komunizmu, pracuje sa na ňom, doplnia aj chýbajúce mená. Ďalej povedal, že v Zborove starosta sľúbil inštalovanie pamätnej tabule obetiam komunizmu

Vpravo Štefan Novák, podpredseda PV ZPKO s Čestným uznaním za statočnosť. Vedľa predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda a podpredseda PV ZPKO Rafael Rafaj.

Foto Eva Zelenayová

a odvečeným do gulagov. Že sa možno zídeme v Zborove na odhaľovaní tabule.

Kvetoslav Gregor odovzdal požiadavku organizácií na Kysuciach a Orave, aby sa predstavitelia našej organizácie dohodli so starostom obce Zákamenné na organizovaní pietnej spomienky na biskupa Jána Vojaššáka. Touto úlohou ho poveril predseda PV ZPKO.

Na rokovaní vznikla diskusia okolo organizovania seminárov a Jáchymovského pekla. Vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov nemožno obe podujatia organizovať každý rok. Ak bude seminár, do Jáchymova možno vycestovať na vlastné náklady.

V závere rokovania Rafael Rafaj vyzval politikov, aby 17. november prestali uchopovať za svoju tému. Tento dátum znamená vyvrcholenie úsilia protikomunistického hnutia.

Eva Zelenayová

Atmosféra rokovania VR PV ZPKO ● Spoločná fotografia.

Foto Eva Zelenayová

Ked' platil iba jeden názor

V stredu 24. septembra 2025 sa pri pamätníku obetí komunizmu v Žiline uskutočnila pietna spomienka za účasti predsedníčky Žilinského samosprávneho kraja Eriky Jurinovej. Účastníci položili kvety k pamätníku a v dôsledku nepriaznivého počasia ďalší program sa konal v budove Mestského zastupiteľstva Žiliny.

Organizátorom podujatia bol predseda RO PV ZPKO v Žiline Kvetoslav Gregor, ktorý program moderoval. Otvoril ho Miešaný zbor Máj mesta Žiliny štátnou hymnou. Ako prvá vystúpila s príhovorom **Erika Jurinová**, ktorá o.i. povedala: „Stretávame sa, aby sme si pripomenuli obeť komunizmu – ľudí, ktorí zaplatili za vernosť pravde, za odvahu postaviť sa zlu a za statočnosť, s akou bránili vieru, slobodu a demokraciu.“ Predseda PV ZPKO **Ján Litecký Šveda** upriamil pozornosť na nedôstojné zamlčovanie historikov, akým bol Milan Stanislav Ďurica. A na záver zacitoval ďalšieho exilového historika Františka Vnuka: „Pod socializmom iba budúcnosť je istá, minulosť sa neprestajne mení.“

Spomienková fotografia pri pamätníku obetí komunizmu v Žiline.

Foto Eva Zelenayová

Istým mementom boli slová politického väzňa a podpredsedu PV ZPKO **Štefana Nováka**, ktorý sa zveril, že ani vlastné deti nevedia pochopiť a neveria mu, že to, čo prežil po zaistení štátnou bezpečnosťou, sa skutočne aj stalo. A iba si povzdychol, že „po revolúcii - to slovo nepoznám - ostali sme na okraji našej spoločnosti, ako dovtedy“.

Kvetoslav Gregor zareagoval, že práca s mládežou je veľmi ťažká. Pozvanie na podujatie dostali školy, Matice slovenská i Biskupský úrad v Žiline, nikto z nich ani nereagoval. Poďakoval

sa županke kraja, že prišla a prihovoriť sa účastníkom stretnutia. Ako pripomenul, za bývalého režimu sa stávali také bizarné situácie, že matkinho brata zavreli za krížik na retiazke.

V diskusii priblížili svoje životné príbehy **Mária Dvorčáková**, **Rafael Rafaj**, **Hanka Bednárová** i historik **Ivan Mrva**. Na pietnej spomienke sa zišli členovia PV ZPKO zo všetkých regionálnych organizácií Slovenska, aby sa poklonili obetiam minulého režimu a pripomenuli ich prenasledovanie za prejavovaný názor súčasnej generácii.

Eva Zelenayová

Stretnutie v Opatovciach

Predseda OZ Hornej Opatovce **Mária Kadlecová** tak, ako vlani, aj tohto roku zabezpečila pre Opatovčanov a ich rodiny skvelé podujatie. Stretnutie na sv. omši, informáciu o prácach na záchrane Kostola s. Vavrinca, ktorý je v havarijnom stave.

M. Zimanová (zľava) v Opatovciach.

Foto archív

Ide pritom o poslednú hmatateľnú spomienku na obec zničenú ekologickou katastrofou po výstavbe žiarnej hliníkárne. Na podujatí, ktoré po sv. omši pokračovalo prednáškou o stave na záchrane kostola a kultúrnym programom, som sa zúčastnila so synom Palkom. Nechýbal ani chutný guláš a prišlo nám aj počasie. Pani Kadlecová vyvíja veľké úsilie, aby získala prostriedky na obnovu kostola, aby sme sa čoskoro mohli zísť na sv. omši v jeho obnovených priestoroch.

Margita Zimanová

rodená Valentová

dcéra po obidvoch rodičoch politických väzňov

Červená veža smrti má správca

V piatok 5. septembra 2025 sa uskutočnilo v Ostrove za účasti predsedníčky a prvého podpredsedu KPV Mileny Blatnej a Karla Höfera, generálnej riaditeľky Národného pamiatkového ústavu Nadi Goryczkovej, ministra kultúry Martina Baxu a ďalších hostí z oblasti politického a kultúrneho života ČR slávnostné stretnutie pri príležitosti prevzatia **Čerenej veže smrti do správy Národného pamiatkového ústavu. Červená veža smrti, od roku 2019 taktiež súčasť svetového dedičstva UNESCO**, sa stala symbolom utrpenia politických väzňov 50. rokov 20. storočia. Pripomína temnú kapitolu našich dejín, keď boli politickí väzni nútení v živote nebezpečných podmienkach triediť uránovú rudu. (red)

Vzbura v Dolnej Krupej

Katolícka cirkev predstavovala pre komunistický režim hlavného vnútorného ideologického nepriateľa. Vidiac nemožnosť dohody s biskupmi, pristúpili komunisti k plánu ovládnuť veriacich a cirkvi v Česko-Slovensku cez tzv. Katolícku akciu (KA). Akcia mala vyzeráť ako spon-tánne hnutie veriacich. Voči štátnej KA sa prirodzene vymedzili aj biskupi.

Na celoštátnej konferencii v Prahe 15. júna 1949 vydali pastiersky list s názvom Hlas československých biskupov a ordinárov v hodine veľkej skúšky. Pastiersky list sa mal pôvodne čítať v kostoloch 26. júna 1949, čomu moc v štáte sa usilovala za brániť. Snahy o prekáženie čítania listu sprevádzali rozsiahle nepokoje, ktoré v 34 prípadoch boli klasifikované ako vzbura.

Tragické udalosti sa odohrali aj v Dolnej Krupej, aj keď tu to bolo s určitým oneskorením. Zhluknutie veriacich, klasifikované ako vzbura, sa konalo 30. júna 1949. Veriaci, vidiac čo sa deje vo farnostiach, od 27. júna strážili svojho kňaza Alojza Martineca. V inkriminovaný deň prišiel do obce práporčík Ladislav Gašparík, veliteľ SNB v Bolerázi. Zastavil sa na miestnom MNV, kde zisťoval, či do obce, a konkrétne na faru neprišiel niekto cudzí. Manželka notára nadobudla pocit, že prišiel za účelom zatknutia tu-najšieho farára. Z tohto dôvodu odišla na faru, kde informovala kňaza, „že prišli orgány SNB, ktoré idú zatknúť farára“.

Správa sa rýchlo rozšírila a pred farou sa zhromaždilo približne 700 osôb ozbrojených kolmi a kameňmi. Prenikli do budovy MNV, kde sa vyhrážali Gašparíkovi. Práporčík ubezpečoval zhromaždených, že nikoho zatknúť nejde, avšak dav mu neveril. Upokojiť situáciu sa nepodarilo ani miestnym funkcionárom

KSS. Keď Gašparík odišiel z úradu MNV, tak ho dav nasledoval aj na ulicu. Tam došlo k potýčke, pričom príslušník ZNB použil strelnú zbraň. Samotný uvádzal, že to bola obrana pred tým, ako na neho útočili kameňmi a dokonca striedali z pištolí. Gašparík zabil výstrelom Teofila Šimončiča a zranil Jána Koťaseka st. Podarilo sa mu ukryť vo dvore a v dome Jozefa Gajarského, čo vraj dav nezbadal a následne príchodom prvých bezpečnostných jednotiek sa rozišiel. Samotný Gašparík utrpel strelné zranenie, na ktoré sa neskôr liečil v nemocnici v Trnave. Počas vzbury boli nad obcou nasadené aj lietadlo a vrtuľník, ktoré koordinovali postup SNB.

Celkovo bolo za účasť na vzbure klasifikovaných 39 osôb, z ktorých sa vytvorila menšia skupina obžalovaných a súdených. Obžaloba bola podaná na Jána Koťaseka, Jána Kopúneka, Vojtecha Šimku, Justína Jančoviča, Cecíliu Imbergerovú, Melániu Čížinskú, Františka Poláčka, Jána Zachara, Vincenta Sklenára, Helenu Martinecovú a Viktóriu Bajaničkovú. Ďalšie osoby boli zaradené do tábora nútených prác v Novákoch: Cecília Horváthová, Katarína Bohunická, Celestína Skypalová, František Bednár, Ján Dekan, Teofil Skypala, Anna Slezáková, Matilda Hanicová, Václav Koťasek, Angela Bohunická, Štefan Domanička, Konštantín Drozda, Ján Šimončič (Jurenka), Justín Kubovič, Justín Bohunický, Imrich Bobko, Mária Černáková, František Brestovanský, Peter Herák, Ján Kopúnek, Lenhardt Hrdlička, Cecília Drdulová, Ján Beránek, Jozef Drdul, Rozália Školníková, Mária Kopúnková, Anton Dekan, František Brestovanský.

Dňa 6. júla 1949 podala okresná prokuratúra v Trnave obžalobu proti Jánovi Kopúnekovi a spol. Senát Okresné-

Zľava Jerguš Sivoš, Beáta Katrebová a Vendelín Šuran.

Foto archív

ho súdu v Trnave pod predsedníctvom Dr. Víťazoslava Marečka vyniesol 16. júla 1949 rozsudok. Prokurátor sa odvolal a Krajský súd v Bratislave 9. septembra 1949 vyniesol rozsudok, ktorým zrušil prvostupňový rozsudok ohľadne Vojtecha Šimku a Justína Jančoviča. Krajský súd ich uznal vinnými zo zločinu vzbury a uložil im trest dvoch rokov odňatia slobody. Zároveň tento súd zrušil prvostupňový rozsudok aj v prípade ostatných obžalovaných, pričom ich uznal vinnými za zločin vzbury a nanovo im vymeral tresty: Ján Koťasek ml. a Ján Kopúnek obdržali trest päť rokov väzenia; Cecília Imbergerová, Melánia Čížinská a Viktória Bajaničková trest dva roky a tri mesiace väzenia; František Poláček obdržal dva roky väzenia, Vincent Sklenár tri roky a mladistvá Helena Martincová jeden rok. V prípade Jána Zachara krajský súd potvrdil prvostupňový rozsudok, čiže jeho oslobodenie.

Vendelín Šuran

Z príhovoru predsedu správnej rady ÚPN Jerguša Sivoša

Osobitne ma teší, že súčasťou tejto spomienky je aj Ústav pamäti národa a to aj vďaka prednáškam našich dvoch kolegov doktorky Katrebovej-Blehovej a doktora Martina Gareka. Uchovávanie historickej pamäte je však vecou nás všetkých – osobitne je dôležité, aby sa pestovala aj priamo v rodinách. Dovolím si aj preto odovzdať pamätné listy príbuzným 39-tim, ktorí boli per-

zekvovaní, súdení alebo internovaní v táboroch nútených prác. V pamätnom liste sa uvádza, že je udelený ako trvalá pripomienka na účasť na vzbure v Dolnej Krupej 30. júna 1949, keď spoločne s ďalšími občanmi vystúpili na ochranu katolíckeho farára, kresťanskej viery a slobody, motivovaní nie nenávisťou, ale hlbokým presvedčením, s vedomím a úctou k Cirkvi.

SPÝTALI SME SA

Antona Čulena

Pokračovanie z 3. strany

Doslova povedal, „páni biskupi to budú musieť odvolať“. Podobne sa vyjadril aj kaplán P. Hudák z farnosti Povýšenia Svätého kríža.

Dotklo sa ma, že v tom čase kandidoval do NR SR opakovane aj iný katechéta, R. Vašečka, a to nikomu na KBS neprekážalo. A koľko mojich priateľov - katechetov v minulosti kandidovalo vo voľbách, predovšetkým za KDH a KBS nenamietala! Dokonca ani v roku 2020, keď do NR SR kandidoval vysokoškolský pedagóg – teológ Jozef Žuffa za Progresívne Slovensko – Spolu. Ba na jeseň 2025 ho nominovala do Vatikánu na synodálne zasadnutie. KBS neprekáža, že tento reprezentant kultúry smrti presadzujúci agendu LGBTI, má zastupovať nás, katolíkov? Takéto infiltrácie sa nedarilo realizovať bolševikom ani v časoch Pacem in terris.

A pritom na štátnych školách, kde som učil, v mnohých triedach väčšina žiakov chodila na hodiny náboženstva, nie na etiku. Na strednej škole mi dokonca museli pridať ďalšiu hodinu, lebo záujem o náboženstvo aj medzi stredoškolskmi rástol.

Pamätám si časy, keď kňazi aj biskupi vyzývali laikov, aby sa v súlade s učením Katolíckej cirkvi angažovali vo všetkých oblastiach spoločenského, politického, kultúrneho, ale aj ekonomického života či v oblasti médií. Túto našu povinnosť nám pripomínali aj profesori a teológovia i počas štúdia na bohosloveckej fakulte v Bratislave. Koľko kňazov, ale aj biskupov mi po novembri 89 osobne vyjadrilo podporu v mnohých aktivitách a povzbudzovalo k väčšej odvahe a zápalu v aplikácii Evanjelia do každodenného života spoločnosti. Pán biskup Rudolf Baláž mi raz povedal, že on sa s nikým tak nestretáva ako so mnou. Ale vždy, keď nejakú iniciatívu laikov poželal, tak ju aj do konca podporoval. Viackrát ma vo veci väčšej angažovanosti žiadal aj pán biskup Štefan Vrabec.

Koľko aktívnych kňazov, dokonca celá KBS nás podporovala v petícii za Zrovnoprávenie cirkevných škôl so štátnymi školami, ktorú podpísalo vyše 220 000 občanov SR či v petícii za prijatie a ratifikáciu zmluvy o Výhrade svedomia, ktorú podpísalo takmer 120 000 občanov. No už vtedy sme zistili, že diabol zasial ducha nejednoty aj na tomto poli. Najviac to bolo cítiť pri petícii za prijatie zákona na ochranu voľnej neделе, ktorú podporilo viacero cirkví aj odborových organizácií, ale predovšetkým KOZ SR. Vďaka tejto podpore sa nám podarilo

vzbierať takmer 84 000 podpisov. Žiaľ, niekto vydal striktný zákaz podpisovať túto petíciu v kostoloch. KDH a ich FÓRA mali už vtedy veľký vplyv na KBS.

Dnes, keď sa už otvorene píše o tom, že žijeme apokalyptické časy, o čom píše sv. Ján v knihe Zjavenia, naplňajú sa slová Pána Ježiša, ktoré povedal apoštolom: „Nájde Syn človeka na zemi vieru keď sa vráti?“ (Lk 18, 8). To, v akej morálnej aj duchovnej kríze sa v súčasnosti ocitla nielen celá spoločnosť, ale aj Cirkev, už asi vidí každý. Žijeme priam v absurdnej dobe, keď biskupi (a nielen na Slovensku) vystupujú proti biskupom a kňazom proti kňazom, ale aj biskupi a kňazi proti laikom. Koľko biskupov a kňazov dnes aj v Európe podporuje ohavnosti a morálne zvrátenosti všetkého druhu. Klesá počet krstov, sobášov, veľké percento manželstiev sa rozpadá, mládež vyrastá bez náboženskej výchovy, v neúplných rodinách, stále menej veriacich chodí do kostolov, ku sviatostiam, nemáme takmer žiadne duchovné povolania, semináre sa zatvárajú. No žijeme, ako keby sa vôbec nič nedialo.

Ešte pred niekoľkými rokmi biskupi dookola hovorili o „novej evanjelizácii“. Dnes novú evanjelizáciu už nikto z nich ani nespomenie. Nahradila ju akási synodalita pre elitárov, kde sa pluralita názorov a krytické myslenie nepripúšťa.

Kladiem si otázku, kam sa vyparilo to veľké množstvo kňazov Mariánskeho kňazského hnutia, ktoré sa aj na Slovensku organizovalo a šírilo posolstvá dona Gobbioho? Kde sú kňazi a biskupi, ktorí by sa zaujímali o zlé sociálne a životné podmienky svojich veriacich, o čom hovorí encyklika Leva XIII. Rerum novarum a Sociálne učenie Cirkvi? Kedy sme naposledy počuli v kostoloch hovoriť o.i. o dôstojných podmienkach pre život dôchodcov, mladé rodiny s deťmi, o dopade neúmerného zvyšovania cien na najzraniteľnejšie vrstvy obyvateľstva, o spravodlivej mzde, o nemožnosti zaobstarať si na základe nedôstojnej mzdy majetok a primerané bývanie? Prečo Slovensko v grafoch Eurostatu figuruje medzi najchudobnejšími krajinami EÚ? Prečo Cirkev mlčí, keď sa na základných školách napriek odmietnutiu Istanbulskeho dohovoru NR SR presadzuje gender ideológia?

A tento úpadok vo veľkej miere zapríčinila tzv. pandémia covidu. Biskupi zradili Krista aj svojich veriacich, pozatvárali pred nimi kostoly, odstránili z kostolov svätenú vodu a nahradili ju dezinfekčným roztokom, nútili veriacich prijímať nedôstojne do rúk a urobili z toho povinnosť. Veriaci zostali dlhé mesiace bez možnosti prijímať

sviatostí. Koľko veriacich zomrelo bez toho, aby ich kňazi zaopatřili? Cirkev sa zriekla vlastnej autonómie a o liturgických predpisoch v našich kostoloch začal rozhodovať hlavný hygienik. To čo sa nepodarilo bolševikom do roku 1989, podarilo sa neobolševikom v roku 2020. V kostoloch prestali platiť Cirkevné liturgické predpisy a nariadenia, a začali platiť štátne. A to sa dialo takmer výlučne na katolíckom Slovensku!!! Prečo práve na Slovensku?

KBS namiesto toho, aby obhajovala práva svojich veriacich, sa radšej postavila na stranu vzbúrencov proti Bohu a extrémistických zástancov bojového ateizmu. Dokonca odporúčali čítať web udavača Benčíka...

Keď sa človek nad všetkým tým zamyslí, tak po roku 1989 sa len málo zmenilo k lepšiemu. Nechali sme si ľahkovážne zruinovať priemysel aj poľnohospodárstvo, obrovské množstvo ľudí prišlo o prácu. Prišli sme o sebestačnosť. Čistý finančný majetok Slováka je najnižší z celej Únie. Podľa niektorých odborníkov z oblasti ekonomie chudoba na Slovensku postihuje až štvrtinu detí a viac ako tretinu rodín. Profesor J. Stiglitz, nositeľ Nobelovej ceny uviedol, že „Východná Európa je minimálne dvakrát chudobnejšia, než by bola, keby nevstúpila do EÚ!“ To je po stránke materiálnej veľmi kruté konštatovanie. Po stránke morálnej je to ešte horšie. Morálne zvrátenosti a ohavnosti všetkého druhu sú prostredníctvom médií, umelcov, ale žiaľ aj prostredníctvom MŠ SR podsúvané často aj bez vedomia rodičov už deťom na školách.

A čo sa týka náboženskej slobody, už som spomenul, že za komunistov sa mi síce veľa vyhrážali bitkou, zabitím, prokurátorom a Sabinom, ale predovšetkým vďaka Bohu a jeho zázrakom sa mi nikdy nič nestalo. Naopak, komunisti nakoniec predo mnou kapitulovali. No po revolúcii to bolo inak. Z najväčších komunistov sa stali najväčší kapitalisti a prešli od slov k činom. Presne tak, ako spieval K. Kryl v piesni Demokracia: „Ti, kto nás léta týrali, nás vyhazujú z práce. A z tých kto pravdu zpívali dnes nadělali zrádce“.

Nuž, zamýšľam sa aj nad tým, ak je cieľom EÚ morálne aj materiálne zdevastovať Slovensko a odvrátiť slovenský národ od Boha a Cirkvi, mali by sme sa jednoznačne postaviť na stranu Boha a vyvoliť si život, hoci aj za cenu vystúpenia z EÚ. Sedembolestná Panna Mária, Patrónka Slovenska nám v tom určite pomôže.

Zaznamenala
Eva Zelenayová

Svätopluk a vznik Strednej Európy – **VIII. záverečná časť**

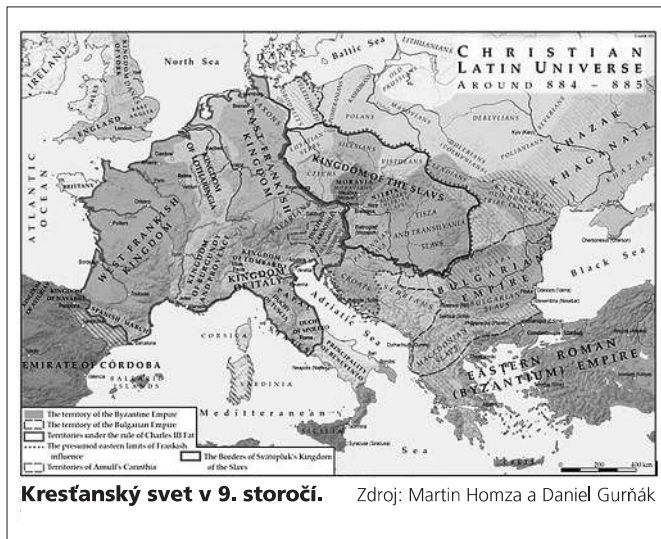
Za akých okolností boli ku Kráľovstvu Slovenov pripojené Čechy, alebo stretnutie Svätopluka s východofranským kráľom Arnulfom

Na zhodu medzi konaním Svätopluka i Svätej stolice poukazuje aj ďalšia správa, ktorú sa dozvedáme z *Fuldských análov*. Týka sa stretnutia dvoch kráľov – slovanského Svätopluka a východofranského Arnulfa na Amandovom vrchu (*Omuntensperch*) v polovici veľkého pôstu roku 890. Ak môžeme veriť identifikácii názvu vrchu *Omuntensperch* so súčasným Amandhegy pri Panónskom Chlme (Panónhalma), potom sa rokovanie udialo na území Svätopluka. V jazyku diplomacie to znamená, že Arnulf prišiel za Svätoplukom a nie naopak.

Rozumieť sa tomu dá aj tak, že od Svätopluka, svojho švagra a krstného otca svojho najstaršieho syna (v tom čase už lotrinského kráľa) Arnulf niečo chcel. Aby to dostal, musel niečo dať. O tom, čo nakoniec Svätopluk získal, *Fuldské anály* mlčia. Namiesto toho informujú o tom, že Svätopluk tu v mene pápeža Štefana V. požiadal Arnulfa aby intervenoval v prospech tohto pápeža v Itálii proti Guidovi II. zo Spoleta. Uvedené sa dá vysvetliť asi tak, že Svätopluk ponúkol na žiadosť pápeža Štefana V. svojmu príbuznému možnosť získať cisársky titul. Arnulf ponuku, hoci nerád, odmietol. Viac ako cisársky titul ho pálili naliehavé vnútorné a zahraničné problémy jeho ríše. Z tých druhých boli na programe dňa najmä neprijemné vpády Normanov. Svätopluk svojmu príbuznému nakoniec vojensky pomohol.

Nebola to nezištná pomoc. O tom, čo za to dostal, píše vo svojej kronike Regino z Prümü: „Roku 890 po vtelení Pána. Kráľ Arnulf udelil Svätoplukovi, kráľovi moravských Slovenov, kniežatstvo Čechov, ktorí doteraz mávali nad sebou knieža zo svojho pokrvného rodu a kmeňa...“

Mapa Latinského kresťanského univerza v polovici 80. rokov 9. storočia. Zdroj: Martin Homza a Daniel Gurňák.

Súčasník Svätopluka, franský kronikár Regino dokazuje výnimočný politický talent Svätopluka I.; ako je totiž vidno, podobne ako v roku 884 i tentoraz Svätoplukov nový územný prírastok, ktorý bol pôvodne chápaný ako súčasť Východofranskej ríše, mu legalizoval človek na to kompetentný. Štyri roky pred svojou smrťou Svätopluk takto dosiahol vrchol svojej moci.

Jeho Kráľovstvo Slovenov, ako ukazuje mapa, sa rozprestieralo od stredného toku rieky Labe, k hornému toku Dnestra, od strednej Odry po ústie Drávy do Dunaja. Pod jeho zvrchovanou vládou sa nachádzali všetky relevantné politické subjekty, v ktorých sa používala praslovančina. Po prijatí dogmy o tom, že Duch Svätý pochádza z Otca i Syna a zavrhnutí staroslovenčiny ako liturgického jazyka, bola jeho ríša pevne ukotvená v kultúrnej sfére západnej Európy. Kráľovstvo Slovenov, ktoré vytvoril, sa stalo súčasťou karolovského sna o západnom kresťanskom impériu. S jediným, hoci veľmi vážnym rozdielom, ktorý spočíval v tom, že moc jeho kráľov nebola odvodená od autority cisára, ale pápeža.

V historicko-právnej rovine to znamenalo asi toľko, že rímske pápežstvo si svojou svätoplukovskou politikou vymedzilo priestor svojho záujmu medzi Franskou ríšou a Byzantskou ríšou. V tomto priestore sa neskôr etablovali Uhorské a Poľské kráľovstvo. V právnej podobe to znie prosto. Najstaršia zbierka poľských zákonov z 13. storočia to definuje takto: „Tým, ktorí chcú viesť poľské právo sa dáva na známosť, že Poliaci od čias prijatia kresťanstva podliehali Apoštolskej rímskej stolici a nie cisárovi...“

Ako ukazuje príklad listu Gregora VII. kyjevskému kniežatu Izjaslavovi z roku 1075, obsah listu *Industriae Tuae* bol pápežskou kanceláriou v neskoršom období mnohokrát aktualizovaný v podobe iných privilegálnych listov iným panovníkom v tejto časti Európy. Ich počet by bol pre mnohých prekvapením. Povieť len, že do konca 13. storočia okrem poľského a uhorského panovníka, podobné ponuky z Ríma a kráľovskú korunu, ako svojho času Svätopluk, dostali aj vládcovia Chorvátska, Rusi, Čiernej Hory, Srbska, Bulharska, Haličska-Vladimírska, ba dokonca aj Litvy.

Celý tento priestor dostal v histórii mnoho mien. Súčasná anglosaská nomenklatúra preňho uprednostňuje termín Východno-stredná Európa. Iní by uprednostnili termín Trojmorie. Mne sa však aj na základe vyšších úvah zdá normálne ho nazvať Stredná Európa.

Aj preto, že ak by sa niekto pozrel na predvojnovú mapu Rakúska-Uhorska a celkom letmo by si ju porovnal s rozsahom Svätoplukovho Kráľovstva Slovenov, našiel by tu viac ako veľa zhôd. Tou najdôležitejšou a neviditeľnou bol však nespochybniteľný rímsky duchovný vektor, ktorý ponad stáročia prepojil obe tieto ríše.

Martin Homza

Kedy budeme slobodný národ?

Tragédiou nášho národa je, že zväčša nám vládnu, učia, vzdelávajú a informujú nás ľudia s absolútne nie slovenskými, ak už nie otvorene protislovenskými názormi.

Ľudia s cudzou dušou (najmä tí, ktorých vzdelali západné univerzity) a často i s „cudzím telom“. A naďalej krivia naše dejiny „bratia“ spoza Moravy. Na webe sa objavujú krátke videá s českým výkladom slovenských dejín – napríklad pod názvom SLOVENSKÝ STÁT – histórie slovenské štátnosti, pod ktorým je podpis autorskej dielne: Megova histórie. V zlomových bodoch ide o skreslenie slovenských dejín podobne, ako ich skresľujú súčasní historici, pracujúci v Historickom ústave SAV. Nedávno som tomuto ústavu prepožičal názov *Slovenskú históriu ignorujúce pracovisko* – SHIP.

Autor sa hneď na začiatku pýta, či je pravda, že Slováci sú „tvrdí Maďari“, alebo na to iba zabudli? Pritom vieme, ktorí chceme vedieť, že jednou zo základných téz Masarykovi slúžiacich rektorov bratislavskej UK (Chaloupecký, Pražák) bola dehungarizácia slovenských dejín, teda odobratie nám 800 – 900 rokov našej minulosti, ktorú sme vďaka týmto vykladačom našich dejín odovzdali Maďarom.

Zapadajú do toho reči okolo otvárania „tajomnej obálky“ s bizarným odkazom tatíčka TGM, ktorý jeho syn Ján zachytil symbolicky v angličtine. Tá obálka potvrdila, kto nám vládol v rokoch 1918 – 1937. A ako vládol, keď rok a čosi po jeho smrti sa „jeho“ republika rozpadla. Zatiaľ čo každého človeka so slovenskou dušou zaskočilo označenie Andreja Hlinku za hlupáka, známy vşeznalec Eduard Chmelár sa priznal: „Nikdy som sa netajil tým, že Masaryk bol mojím najobľúbenejším prezidentom. A to napriek všetkým výhradám, ktoré sformuloval už Lev Nikolajevič Tolstoj, ktorý si viac obľúbil bezprostredného Štefánika ako elitárskeho Masaryka“.

Masaryk: Niet slovenského národa

Ten Masaryk, ktorý sa o Tolstom vyjadril, že „byl osobně zlý“. Ten Masaryk, ktorý bol v Rusku práve počas októbrovej revolúcie a dal 200 tisíc zlatých rubľov Rusovi Savinkovovi údajne na literárnu činnosť. Savinkov však na súde tvrdil, že na podporu terorizmu, že on za ne kúpil aj zbraň, s ktorou strieľala Fany Kaplanová na Lenina. Ten Masaryk, ktorý francúzskym novinám oznámil: „Niet slovenského národa. To je len výmysel maďarskej propagandy. Zakladáme na Slovensku školy. Musíme počkať na ich výsledky. O jednu generáciu nebude rozdiel medzi dvoma vetvami nášho národa.“ (*Le Petit Parisien* 14. 9. 1921).

Podľa Chmelára narážal TGM na rok 1919, kedy „Hlinka svojou márnomyseľnosťou existenčne ohrozil vznikajúci česko-slovenský štát“. Tou „márnomyseľnosťou“ bola jeho cesta na poľský pas (domáce úrady mu totiž na pokyn TGM odmietli vydať cestovný pas) do Parí-

ža na mierovú konferenciu s Pittsburskou dohodou, ale aj s listom od Štefánika, adresovaným americkému vyjednávačovi Bonsalovi. Ten list uverejnil v *Slove Leopold Moravčík* v článku *Čudná Hlinkova cesta do Paríža* (2019): „Urobte to, čo môžete pre mojich priateľov. Dúfam, že sa k nim čoskoro pripojím v Paríži. Ak je to možné, zabezpečte im stretnutie s prezidentom alebo plukovníkom. Môžem sa zaručiť za absolútnu pravdu vyhlásení, ktoré sú oprávnené urobiť“.

Zrejme by sa stykmi „hlupáka“ Hlinku so Štefánikom mali zaoberať naše profesionálne historické pracoviská, zistiť aj to, ako sa list od Štefánika dostal k Hlinkovi. Všimnime si: Štefánik sa chcel „pripojiť“ k Hlinkovi v Paríži – neumožnili mu to (lietadlo s ním padlo...). A o akejsi „rovnomyseľnosti“ Hlinku a Štefánika sa vyjadril český novinár, Masarykov človek Peroutka v časopise *Přítomnost* takto: „Kdyby dnes Štefánik žil, dělal by Hlinku.“

Čo vlastne robí HÚ SAV?

Pritom Chmelár tvrdí, že „autonómiu nežiadal ani Štefánik, dokonca bol striktné proti demokratickému zriadeniu na Slovensku“. Rozumiete tomu? Ja nie. Predsa Štefánikovo lietadlo padlo (zostrelili ho) nie pri Prahe, ale pri Bratislave, kam letel s myšlienkou stať sa slovenským viceprezidentom.

A vrchol cynizmu, či len neinformovanosti? Údajne Hlinka prosil Masaryka o arcibiskupský post. Pravda je však opačná: keď Rím požiadal o súhlas, aby mohli vymenovať práve Hlinku za prvého slovenského biskupa, Edvard Beneš vytkol nunciovi Micarovi: „Hlinka a biskup? Jenom přes mou mrtvolu! Proč pápež neveme v potaz jména kněží, jež navrhuje naše vláda? Monsiñore, já vím, že momentálně velká většina našich daňových plátců jsou zatím ještě katolíci, no jestli Řím neveme v potaz naše mínění, já dam pozastavit státní příspěvky na církev! Berte to vážně na vědomí.“ Micara reagoval, že cirkev počas dvadsiatich storočí, ktoré má za sebou, už prežila aj inakšie búrky, a „my (Vatikán) sme si istí, že prežije aj vašu republiku.“ Andrej Hlinka sa biskupom nestal. „Hlinkovci nesmú byť biskupi“, poznačil si TGM programovo do notesa v septembri 1919, a hrubo podčiarkol slovo „Hlinkovci“.

Nuž Hlinka. Slovenskí „vşeznalci“ len ťažko prehltli, že na slovenskej tisíckorunáčke sa v roku 1993 objavil práve Hlinka. Keď ma odvolávali z funkcie viceguvernéra pre „nekompetentnosť“, na moju otázku „prečo som nekompetentný“ mi Peter Weiss (ktorého v súčasnosti „vşeznalec“ kritizuje) odvetil: „Čuduješ sa, veď si dal na tisíckorunu fašistu Hlinku“. Takže tak. Politikov so slovenskými srdcami nesmeli sme a nesmieme mať radi. Napokon, o čom je to teraz?

Uzavrime Tolstého myšlienkou: „Sloboda sa nedosahuje hľadaním slobody, ale hľadaním pravdy.“

Marián Tkáč

Štát potrebuje štátnu náplň, nie protištátnu

Pokračovanie z 1. strany

● Môže vedecký pracovník, a najmä historik, jestvovať bez inštitúcie, cez ktorú by prezentoval výsledky svojej práce?

Môže, no bude živiť. Musí si všetko zabezpečovať aj financovať sám. Ale zasa má väčšiu slobodu. Lebo dnešné vedecké či akademické inštitúcie sú nimi už len podľa mena. Ide im v prvom rade o svoje miesta, platy a priazeň médií. Pravda ide bokom.

● Pozícia historika je na Slovensku viditeľne podmienená ideológiou. V minulosti o tom hovoril prof. Matúš Kučera, aktuálne medzi nepohodlných historikov sa dostal prof. Martin Homza. Nehovoriac o vás. Nedo-
kážeme sa zjednotiť na najstaršej ani na nedávnej histórii nášho národa. Logickým dôsledkom je chýbajúce národné povedomie. Ako to vidíte?

Samozrejme, výklad histórie je podmienený politicky. Výpočet nepohodlných historikov, autorov, čo boli odstavení, by bol dlhší. Byť na Slovensku Slovákom je dosť ťažké, je to takpovediac priťažujúca okolnosť. Je to asi jediný národ na svete, ktorý na dejiny nehľadí cez vlastné okuliare, ale cudzie. A takto vychováte skôr „hromádku koží otrockých“ ako sebedomých občanov.

● Veľkou chybou novembra '89 bolo, že sa neuskutočnila dekomunizácia Historického ústavu SAV. Toto pracovisko ani za vyše tridsať rokov štátnej samostatnosti neprišlo s publikáciou o slovenských dejinách, ktorá by sa aspoň sčasti priblížila dielam historikov žijúcich a bádajúcich v zahraničí. Kto je vinný?

Musím povedať, že zopár užitočných publikácií vydali, ale to je už minulosť. Ešte dodám, že našu spoločnosť a vedu nekrivila (a nekriví) iba komunistická, ale aj čechoslovácka ideológia, teda téza, že Slováci neodňateľne patria k Čechom. Tá je možno ešte nebezpečnejšia, záker-

Ústav pamäti národa

www.upni.go

Martin Lacko s rodinou pri stánku ÚPN na bibliotéke v novembri 2012.

Foto archív rodiny

nejšia. Poriadok sa mal spraviť hneď po roku 1989. No ale kto ho mal spraviť, keď prvé garnitúry boli ešte prepletené so starými štruktúrami a z druhej strany už zasahovali lóže. Kto mal byť tým nositeľom očisty, zmeny? Jedine ak exulanti alebo politickí väzni, ale tých k ničomu nepustili. Možno to bolo súčasťou novembrového komplotu, že opory bývalého režimu majú ostať na svojich miestach. A že sa nebude formovať národné povedomie, viesť k nemu mládež. To by bola pre globalistov hrozba.

● Neskôr nebola šanca na reparať?

Druhá a posledná šanca na nápravu prišla v rokoch 1992-1993, keď vznikol nový štát. Vtedy sa však neupratovalo vôbec, hoci doba si to vyslovene žiadala. A to malo fatálne dôsledky. Štátu musíte dať štátnu náplň, nie protištátnu. Ibaže nová garnitúra na čele s HZDS vyhlásila SNP, symbol podriadenosti Československu, za štátny sviatok. Iste, bolo to na podnet SDĽ, a tiež s podporou USA, no bolo to najväčšie zlyhanie HZDS, školácka, fatálna chyba. Vznikol nový slovenský štát, no tí, čo sa za ideu slovenskej štátnosti obetovali, ostali pre nový štát v pozícii zločincov. A tí, čo ich prenasledovali a strieľali, hrdinami. Od toho roku 1992 sa bičujeme vlastnými dejina-

mi, ktorými by sme sa za normálnych okolností mali chváliť. Už detom sa vtlača pocit kolektívnej viny, preto tie povinné návštevy koncentrákov pre školskú mládež. Kto ovláda mladých, ovláda budúcnosť. Globalisti to vedia, preto aj Slovensko ovládli. A pripravujú jeho zánik.

● Ústav pamäti národa mal v čase, keď bol predsedom Správnej rady Ivan Petranský, našliapnuté zmazať dlh historikov voči národu. Dokonca v roku 2011 Ján Čarnogurský o ústave povedal, že „za týchto niekoľko málo rokov sa podarilo Ústavu pamäti národa vypracovať, zdôrazňujem slovo vypracovať, na druhé centrum výskumu moderných slovenských dejín“. Boli ste pri tom.

ÚPN, to bol zložitý príbeh. Za Jána Langoša to bol akoby ústav na kádovanie. Vynášali, ba strácali sa spisy, jeho manželka nosila dva milióny v kabelke. Novinári zo SME si sem chodili po „kauzy“. Dr. Petranský sa snažil dať mu už seriózny, vedecko-výskumný základ. Nabral perspektívnych pracovníkov a tí mali motiváciu, erudíciu – a rozviazané ruky. Veď pozrite sa na výsledky. Azda každé dva mesiace bola vonku nová kniha, každý polrok nový film. ÚPN mal ohlas vo verejnosti. Petranský sa prejavil ako šéf s chrbtovou

kosťou. Vedel sa podriadených zastať pred útokmi „demokratických“ médií a vplyvnej náboženskej obce. Stál si za nimi až do dôsledkov. Oni mohli skúmať, publikovať, no cenou bolo, že sám sa politicky odpísal a viac ho už politici nezvolili.

● **Čo sa teda stalo, že v súčasnosti ústav nedokáže ani len vypracovať objektívny posudok na biskupa Jána Vojtaššáka?**

Zmenili sa ľudia i pomery. Dnes prebieha už neskrývané ťaženie proti Slovákom a kresťanstvu. Pamätám si, asi v r. 2008, ÚPN pripravil objektívny posudok na Jána Vojtaššáka. Samozrejme, dnes ho už nepoužijú. ÚPN sa znova mení na kádrovací ústav, ktorý chce rozhodovať o tom, koho si Slováci môžu uctievať, a koho treba odsúdiť. Veď im to presadili aj do novely zákona o nemorálnosti komunistického režimu z r. 2020. Taký ponižujúci zákon, ktorý by zakazoval uctiť si zakladateľov štátu, nemá azda žiaden iný národ v Európe. Dnešný ÚPN vidí národné dejiny z úzkeho priezoru konfesionalnej menšiny a čechoslováckej ideológie. Najviac mu prekáža slovenská štátnosť a jej protagonisti, nie komunizmus či bolševizmus. Už aj Biela légia je tam nežiadúca. Nešťastným bol aj výmysel o statuse „protikomunistického odbojára“. Aby tí, čo si odtrpeli a boli súdne rehabilitovaní, museli ešte mesiace čakať na nejakú pečiatku z ÚPN...

● **Na Slovensku máme organizácie protifašistického i protikomunistického odboja. Ibaže vo verejnom priestore akcent na porážku komunizmu abscentuje. Dokonca 17. november už nie je dňom pracovného pokoja, hoci by mal byť dňom víťazstva nad komunizmom. V čom vidíte príčinu?**

Tzv. antifašizmus je pôvodne stalinský pojem, ktorý sa používal na „kráľovanie“ politických súperov. Nemohli povedať, že bojujú proti socialistom, sociálnym demokratom, tak si pre nich vymysleli názov fašisti. Po víťazstve ZSSR v roku 1945 sa nálepka veľmi rozšírila a úspešne sa používa podnes. Stačí oponenta označiť za fašistu a máte vyhrané. Preto je taká populárna.

● **Nezávisí to aj od zákonov?**

Od r. 1946 tu platí zákon o zásluhách v čl. odboji, tzv. 255-ka, a na štátnej úrovni sa glorifikuje tzv. antifašizmus. Paradoxne, deje sa tak od času, keď bol fašizmus porazený. Naproti tomu zákon o protikomunistickom odboji bol prijatý v roku 1996 a na rozdiel od toho prvého ho v praxi takmer vôbec nevidieť. Akoby ani nebol. Počuli ste nejakého politika, prokurátora alebo sudcu, aby ním operoval?

● **Aký je váš vzťah k politickým väzňom?**

Myslím si, že táto otázka má dve roviny. Organizáciu politických väz-

ňov, teda dnešné PV ZPKO ako pokračovateľku KPVS (od r. 1990). A potom fenomén samotných politických väzňov. K organizácii ma, ešte ako študenta, niekedy v r. 1998/1999, priviedol záujem hľadať bývalých účastníkov vojny proti ZSSR. Vtedy som sa dozvedel aj o časopise Svedectvo, kde sú uchované mnohé cenné príbehy, postrehy, mená aktérov i obetí. Čerpám z neho stále. No a keďže sa drží pravdy, zakázali ho financovať zo štátnych peňazí.

● **A fenomén politických väzňov ako taký?**

Jeho význam a dôležitosť som si uvedomoval len postupne, o dosť neskôr. Bol za tým tak výskum dejín 20. storočia, ako aj, a najmä, osobné stretnutia s politickými väzňami ako napr. Martin Hagara, Ivan Štelcer či Július Homola. To boli ľudia, ktorých slová i príbeh mali váhu, boli podložené osobnou obetou. Politickí väzni svojim utrpením dokázali, že ich hodnoty sú nadčasové, nedajú sa kúpiť, sfalšovať. Stále objavujem nové mená a skupiny, ktoré trpeli len za to, že sa držali hesla „Za Boha, za národ“. Za to, že cítili a konali ako Slováci. Ak žijeme v samostatnej SR, práve im by sa mala venovať pozornosť. No opak je pravdou. Ten dlh voči nim môžem ako historik splácať len tak, že o nich píšem, vydávam knihy. Viac spraviť nemôžem.

Eva Zelenayová

Martin Lacko (v podrepe) na tohtoročnom Jáchymovskom pekle.

Foto Eva Zelenayová

Ako ďalej Gabčíkovo?

Zavříšenie kauzy Gabčíkovo v slovenský prospech je historickým medzníkom v dejinách Slovenska. Napriek mnohým problémom v slovenskom vývoji bola ďalším dôkazom celkového a nesporného slovenského úspechu v dvadsiatom storočí. No zdá sa, že po niekoľkých desaťročiach sa súčasná politická garnitúra pripravuje rozpustiť medzinárodnoprávny úspech Slovenskej republiky v kupeckých počtoch. Ak sa tak stane, Slovensko na to doplatí. Literárnych kupcov benátskych, obrazne, nahrádzajú naši kupci gabčíkovskí. Výsledkom môže byť, že to, čo Maďarsko medzinárodnoprávne prehralo, pripravovanými slovensko-maďarskými dohodami úspešne zvráti. Ak bude brať elektrickú energiu za veľmi výhodné výrobné ceny z elektrárne v Gabčíkove. Ako ináč, na úkor Slovenska a Slovákov. A naša údajne „národná“ vláda na to kývne? No a Orbánovi Maďari si povedia, že tých z Felvídeku (lebo slovo Slovensko sa v ich terminológii spravidla nenachádza) opätovne obabrali.

Vráťme sa do histórie

Podľa rozsudku z 25. septembra 1997 Medzinárodný súdny dvor v Haagu rozhodol:

- Slovenská republika ako nástupnícky štát Česko-Slovenska sa stala jednou zo zmluvných strán zmluvy z roku 1977.

- Maďarsko nebolo oprávnené v roku 1989 prerušiť a neskôr odstúpiť od časti prác, ktoré malo vykonať v rámci projektu o vodnom diele a ktoré boli určené zmluvou z roku 1977 medzi Maďarskom a Česko-Slovenskom.

- Slovensko (predtým Česko-Slovensko) bolo oprávnené pristúpiť v novembri 1991 k prípravným prácam s cieľom realizácie dočasného riešenia - variantu C, ale nebolo v jeho

práve jednostranne uviesť uvedený variant C do prevádzky v októbri 1992.

- Samotné ukončenie zmluvy z roku 1977 zo strany Maďarska z mája 1992 prostredníctvom jeho notifikácie, vrátane prostriedkov s ňou súvisiacich nemalo právny účinok na ich ukončenie. Zmluva z roku 1977 je stále v platnosti a upravuje právne vzťahy medzi oboma zmluvnými stranami.

Rozsudok Medzinárodného súdneho dvora jasne stanovil, že Maďarsko nebolo oprávnené pozastaviť a následne zanechať v roku 1989 práce na projekte stupňa Nagymaros. Nemohlo pozastaviť a zanechať časť prác na projekte stupňa Gabčíkovo, za ktoré bolo podľa zmluvy 1977 a príslušných dokumentov zodpovedné. Samotný základný slovensko - maďarský právny problém sa skončil nesporným slovenským právnym víťazstvom v Haagu. Zároveň to bolo aj medzinárodnopoliticky - prvé výrazné víťazstvo suverénnej a sebaavedomej Slovenskej republiky. Vyjadrenie zásadného a rozhodného postupu pri ochrane slovenskej suverenity.

Dnes hrozí zvrät

Pri všestrannej aktivite slovenských osobností došlo k prvému diplomatickému a následne i medzinárodnoprávnemu víťazstvu Slovenskej republiky na medzinárodnej scéne. Neboli to len slovenské štátne orgány, hlavne v čase vlád pod vedením Vladimíra Mečiara. Spomeňme ešte tri významné osobností, ktoré zohrali rozhodujúcu úlohu vo vzťahu k pozitívnemu výsledku kauzy Gabčíkovo pre Slovensko. Bol to hlavný projektant vodného diela Peter Danišovič, hlavný realizátor dokončenia vodného diela Július Binder a tiež právnik Peter Tomka, ako zástupca Slovenskej republiky v súdnom spore vo veci sústavy vodných diel. Boli to skutoční slovenskí vlastenci, ktorí sa zapísali do slovenskej histórie.

Dnes hrozí zvrät, ak sa súčasná tzv. pronárodná vláda zachová protinárodne a rozhodne sa likvidovať medzinárodnoprávne úspechy svojich oveľa zodpovednejších predchodcov. Okrem iného svojím rozhodnutím môže výrazne oslabiť ekonomický, výsostne slovenský finančný profit z VD Gabčíkovo. Navyše lacná a dostupná elektrická energia je nevyhnutnou podmienkou budúcich miliardových investícií do dátových centier. Ibaže môže sa stať, že HDP sa zvýši v Maďarsku, nie na Slovensku. Nakoniec vďaka zlým rozhodnutiam nepôjdu dátové a iné investície na Slovensko, ale do Maďarska. A to nie je dobrá správa pre Slovensko. Čo by na to povedal nebohý pán Binder ?

Je tiež otázkou či takýto postup nezakladá nielen politickú, ale aj trestnoprávnu zodpovednosť. O tom nakoniec rozhodne predvolebná alebo povolebná generálna prokuratúra či nedošlo k zneužitiu právomoci verejného činiteľa. Ochrana národnoštátnych záujmov to nie sú len prázdne slová, rozhodujúce sú skutočné činy. Týka sa to obyčajných občanov, ale i ministrov.

Bruno Čanády

PRIAMO NAJBĽIŽŠIE K PRAVDE

Bruno Čanády

Slovensko od Trianonu
po Gabčíkovo

LÚČ

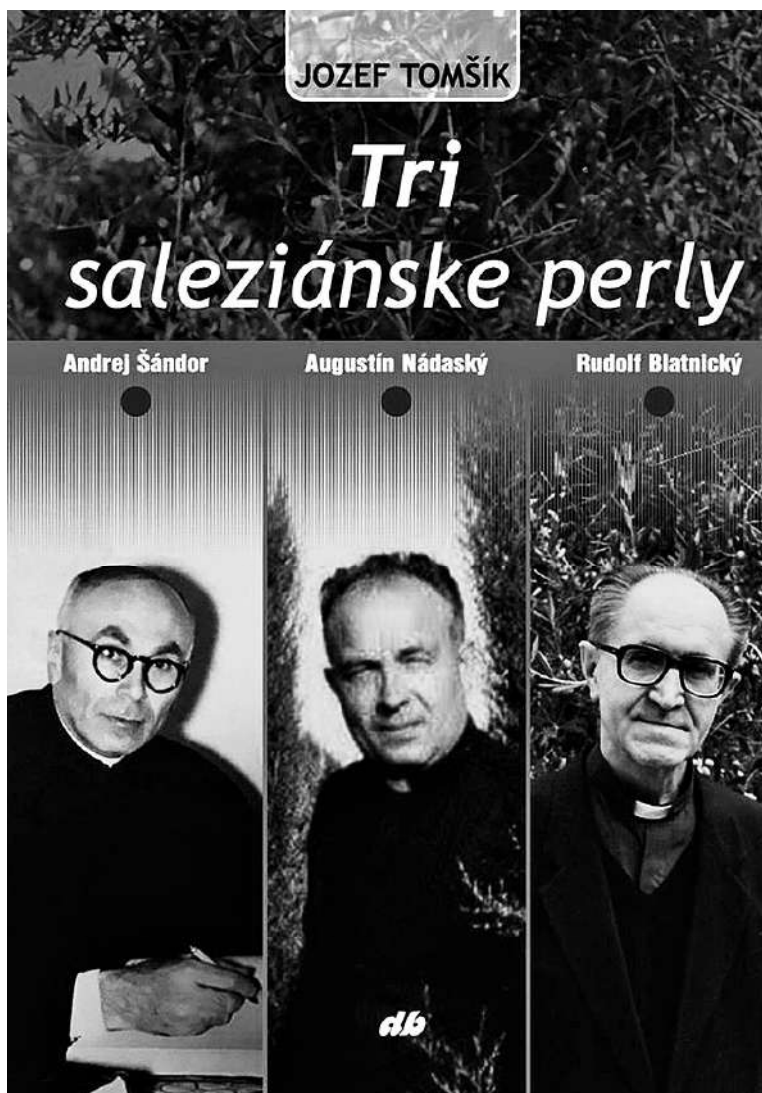
Jozef Tomšík:

Tri saleziánske perly Andrej Šándor, Augustín Nádaský, Rudolf Blatnický

V roku 2025, ako 720. publikácia, vyšla vo vydavateľstve Don Bosco zaujímavá kniha Jozefa Tomšíka o troch významných saleziánskych osobnostiach 20. storočia. Politické pomery na rodnom Slovensku neumožnili im realizovať ich rehoľné a kňazské povolanie, preto po emigrácii do Talianska pokračovali vo svojej formácii, doštudovali a boli vysvätení. Za pomoci Slovákov v zahraničí a pomocou vtedajších nadácií na pomoc prenasledovaným kresťanom vznikol Slovenský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme a pri ňom založili gymnázium Antona Bernoláka. V duchu saleziánskej charizmy sv. Jána Bosca vzdelávali a popri tom aj formovali mladých chlapcov z emigrácie, aj zo slovenských dedín s perspektívou ich pôsobenia, ak to bude už možné, na Slovensku.

Popri don Andrejovi Šándorovi básnickým menom Gorazdovi Zvonickom, don Augustínovi Nádaskom a don Rudolfovi Blatnickom, ktorých autor v knihe predstavuje, sa čitateľ dozvedá aj o ďalších saleziánoch. So študentmi síce netrávili toľko času, ale sa im venovali popri iných povinnostiach - ako vyučujúci niektorých predmetov, či sa s nimi stretávali pri činnosti ústavu, ktorá bola veľmi široká.

Činnosť ústavu sa zameriavala nielen na zahraničných Slovákov, ale vydal aj mnoho kníh a odoslal na Slovensko. Na Slovákov tiež vplývali cez vysielanie Vatikánskeho rozhlasu i iných zahraničných staníc. Pracovali vedecky v rozličných cirkevných a školských inštitúciách. Osobnosti, ktorým je kniha venovaná nie sú neznáme ani na Slovensku. **Don Augustín Nádaský** sa vrátil na Slovensko a spolupracoval pri rozbiehaní saleziánskeho gymnázia v Šaštíne. Bol jeho pedagógom a slúžil ako kňaz aj v bazilike, kde bol

vyhľadávaným spovedníkom. **Andrej Šándor**, ako veľký básnik bol známy cez jeho viaceré zbierky. Tiež prekladal z latinčiny a taliančiny. **Rudolf Blatnický**, ktorý bol profesorom systematickej teológie na Pápežskom saleziánskom Ateneu, kde aj vyštudoval, vyvíjal bohatú literárno – vedeckú činnosť, spolupracoval na teologických, biblických a liturgických príručkách a na katechizme Katolíckej cirkvi. Na Slovensko sa don Šándor ani Blatnický už nevrátili, zomreli v Taliansku.

Autor Jozef Tomšík, saleziánsky kňaz pôsobiaci v Taliansku, pôvodom zo srbskej obce Selenča, spomína na roky svojej mladosti a štúdia na tomto gymnáziu. Na svojich profesorov a vychovávateľov a tak približuje čitateľom svoje študentské časy i saleziánov aj pomery na gymnáziu a v Slovenskom ústave. Ich pôsobenie bolo výrazné a zanechalo v ňom mnoho spomienok, ktoré sú aj po rokoch živé. Bolo dobrým základom pre jeho ďalší život. Žije v materskom dome saleziánov don Bosca v Turíne.

Ako píše súčasný provinciál saleziánov na Slovensku don Peter Timko v predhovore knihy, spomienky boli napísané v taliančine ako jednotlivé časti a vďaka autorovi Jozefovi M. Rydlovi a ďalším vyšli teraz aj v slovenčine.

Text vhodne dopĺňa mnoho fotografií zo života počas štúdia, výletov, slávností, ale aj stretnutí s pápežom Jánom Pavlom II. Niektoré osoby, ktoré autor v diele spomína, približuje v biografických poznámkach. Kniha je v pevnej väzbe má 248 strán. Na obálke sú fotografie troch saleziánov, ktorým je kniha venovaná. Na zadnej strane obálky je krátke zhodnotenie knihy a životný medailón autora.

Ludovít Košík

STALO SA

1. októbra 1869 bolo založené rk. Gymnázium v Kláštore pod Znievom.

1. októbra 1950 sa v Rožňave konala tajná vysviacka jezuitu Jána Ch. Korca, budúceho kardinála.

2. októbra 1952 v procese pred Štátnym súdom v Košiciach boli odsúdení na trest smrti za „teroristickú činnosť a špiónáž v prospech USA“ príslušníci Bielej légie: Ján Rešetka, Michal Mihok, Bohumil Gruber a Dr. Bodnár na trest smrti, Stanislav Hadač na doživotný žalár, Ján Minárik na 25 rokov, Jozef Ležák na 18 rokov a M. Madej na 15 rokov väzenia.

6. októbra 1938 podpredseda HSĽS Jozef Tiso pozval do Žiliny členov Výkonného výboru Hlinkovej slovenskej ľudovej strany. K nim sa pripojili aj predstavitelia všetkých dôležitejších politických strán Slovenska a podpísali spoločné Vyhlásenie o autonómii Slovenska v rámci česko-slovenského štátu.

6. októbra 1948 Národné zhromaždenie v Prahe vyneslo zákon na ochranu ľudovodemokratickej republiky. Tento zákon č. 231/1948 a nariadenia, ktoré sa k nemu pripájali, postupne odstránili všetky pozostatky demokratického právneho poriadku v Česko-Slovenskej republike.

8. októbra 1938 prvá autonómna vláda Slovenska slávnostne prišla do Bratislavy a ujala sa výkonu štátnej moci na Slovensku. Jedným z jej prvých opatrení bol dekrét ministerstva vnútra o zastavení činnosti KSČ na Slovensku.

9. októbra 1919 sa Andrej Hlinka vrátil do Ružomberka. V noci z 11. na 12. októbra ho českí četníci odviekli z Ružomberka na Moravu a bez súdneho pokračovania ho väznili najprv v Mírove, potom v Brodke a nakoniec v Podolí pri Prahe až do 28. apríla 1920, keď ho museli prepustiť, lebo bol zvolený za poslanca do pražskej snemovne.

10. októbra 1938 predseda autonómnej vlády Slovenskej krajiny Jozef Tiso prvým vládnym nariadením vyhlásil slovenčinu za jediný úradný jazyk na Slovensku.

10. októbra 1919 bola založená Univerzitná knižnica v Bratislave.

12. októbra 1985 zomrel v Beckove Andrej Mar-

sina, kňaz, člen Štátnej rady SR. Po príchode frontu zistený a odsúdený na 4,5 roka väzenia a na osem rokov straty občianskych práv. Svojho švagra židovského pôvodu zachránil pred odvečením do koncentračného tábora. Narodil sa 28. novembra 1885 v Žiline.

13. októbra 1914 bola otvorená Alžbetínska univerzita v Bratislave.

18. októbra 1918 T. G. Masaryk vydal Washingtonskú deklaráciu (Vyhlásenie nezávislosti česko-slovenského národa dočasnou vládou Česko-Slovenska), ktorou jeho „vláda“ vyhlásila samostatnosť česko-slovenského štátu. Česko-Slovensko teda formálne vzniklo v zahraničí, bez akéhokoľvek prejavu súhlasu obyvateľstva území, na ktoré si jeho tvorcovia robili nároky.

21. októbra 1947 česko-slovenská vláda v Prahe predložila návrh zákona o stíhaní trestných činov proti štátu. Zákon mal odstrániť pochybnosť, či takéto činy na Slovensku sa majú stíhať podľa zákona na ochranu republiky č. 50/1923, alebo podľa zákona Slovenskej republiky č. 320/1940 Sl. z.

22. októbra 1997 na bratislavskom cintoríne v Ružinove sme sa rozlúčili so zaničeným človekom za práva slovenského národa, podpredsedom organizácie politických väzňov JUDr. Valentom Michalíkom.

23. októbra 1915 na spoločnej konferencii Slovenskej ligy a Českého národného združenia v Clevelande uzavreli prvú dohodu o spolupráci amerických Čechov a Slovákov, ktorá vošla do dejín ako Clevelandská dohoda. Český návrh tejto dohody bol stručný a jasný: Program: 1. Samostatnosť tak Česka, ako aj Slovenska. 2. Spojenie českého a slovenského národa vo federatívnom zväzku štátov s úplnou národnou autonómiou Slovenska, s vlastným snemom, s vlastnou štátnou správou, úplnou kultúrnou slobodou, teda aj s plným právom užívania slovenského jazyka, s vlastnou finančnou a politickou správou, so štátnym jazykom slovenským.

25. októbra 1949 vláda zriadila Úrad pre veci cirkevné, na ktorého čelo postavila komunistického predáka A. Čepičku. Jeho poverencom pre Slovensko sa stal G. Husák.

25. októbra 1940 obnovili vychádzanie Katolíckych novín, ktoré v roku 1849 založil biskup M. Bazalka.

26. októbra 1939 na slávnostnom zasadnutí Slovenského snemu jednoty sa zvolili za prvého prezidenta Slovenskej republiky Dr. Jozefa Tisu, ktorému hneď oznámili výsledok voľby. Zložením Ústavou SR predpísanej prísahy bol uvedený do úradu.

26. októbra 1942 Spojené štáty americké uznali Benešovu „česko-slovenskú vládu v zahraničí“.

27. októbra 1907 maďarskí žandári strieľali do zhromaždeného davu veriacich, ktorí protestovali proti maďarským kňazom poslaným do ich obce Černevej, aby vysvätili nový kostol. Zavraždili 15 osôb a vyše 80 osôb zranili. Občania Černevej žiadali, aby kostol vysvätil ich rodák Andrej Hlinka, z ktorého iniciatívy bol kostol postavený. Maďarské sudy potom ešte súdili 55 obyvateľov Černevej a odsúdili 22 mužov a 16 žien spolu na 36 rokov a 6 mesiacov väzenia.

27. októbra 1944 prieskumná hliadka pozostávajúca zo siedmich nemeckých vojakov obsadila baštu Povstania v Banskej Bystrici. Jediná strelba sa ozývala v okolí liehovaru.

27. októbra 1945 americká vláda vydala Dr. Jozefa Tisu a ďalšie slovenské politické osobnosti vláde Česko-Slovenskej republiky. E. Beneš vydal „prezidentský dekrét“ č. 137/1945 o trestaní niektorých previnení proti národnej cti (tzv. malý retribučný dekrét), o zaistení nespôhlivých osôb a o osobitných táboroch pre nútené práce.

27. októbra 1968 Národné zhromaždenie ČSSR prijalo ústavný zákon č. 143/1968 o československej federácii.

29. októbra 1815 sa v Uhrovci narodil ľudovit Štúr.

Oktober 1893 minister osvety gróf Albín Csáky vydal nariadenie, ktorým rozkázal na mieste prepustiť zo služby všetkých učiteľov, ktorí nevedia po maďarsky.

Oktober 1990 - boli obnovené kňazské semináre v Banskej Bystrici, Nitre, Prešove a v Spišskej Kapituli.

Jubilantka Emka

Tohto roku sa dožila okruhlých 85 rokov **Emka Ballová**, dlhoročná členka RP PV ZPKO v Nitre, manželka bývalého politického väžňa. Žije v zariadení pre seniorov Borinka v Nitre, kde ma srdečne prijala. Spomínala na roky, keď chodila medzi nás, na bývalého predsedu Pavala Lava a živo sa zaujímala o dianie v organizácii. Odovzdala som jej pozdravy od našich členov i darček a pani Emka zasa nechala pozdravovať našich členov. Rozlúčili sme sa so želaným dobrého zdravia a Božieho požehnania.

Alžbeta Loudová

PRIPOMÍNAME SI

V októbri si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov. Spomínáme aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

50 rokov
Lucia Brodňanská, Košice 25.10.1975

60 rokov
Renáta Knezovič, Bratislava 11.10.1965

65 rokov
Mária Zacherová, Hrabušice 6.10.1960
Rudolf Potočník, Košice 8.10.1960

70 rokov
Mária Kernová, Modra 15.10.1955

80 rokov
Anna Petreková, Levoča 1.10.1945
Jozefína Poláčková, Hlohovec 17.10.1945

82 rokov
František Petrek, Levoča 1.10.1943
Mária Kohnová, Bratislava 27.10.1943
Helena Záhorová, Bziny-Lazy 30.10.1943

83 rokov
Mária Libiedziková, Nitra 25.10.1942
Ing. Ivan Liday, Nitra 28.10.1942

86 rokov
Mária Kováčová, Bratislava 22.10.1939

90 rokov
Ing. Michal Záhorský, Bratislava 8.10.1935

91 rokov
Magdaléna Šporerová, Bratislava 23.10.1934

92 rokov
Ondrej Šišulák, Bratislava 6.10.1933
Anna Petrušková, Jamník 24.10.1933

93 rokov
Mária Herodeková, Nitra 1.10.1932

94 rokov
Jozef Baláž, Trenčín 8.10.1931
MUDr. Teodor Streicher, Bojnice 9.10.1931

97 rokov
Livia Brhlovičová, Bratislava 30.10.1928

101 rokov
Anna Poláčková, Bratislava 20.10.1924

102 rokov
Vlasta Šuranová, Trnava 8.10.1923

Jubilantom srdečne blahoželáme

Putovanie po cintorínoch

Siedme výročie úmrtia **Márie Korecovej** si pripomenuli pri spoločnom hrobe s jej manželom Antonom na Chrenovskom cintoríne v Nitre Bohumil Louda a predsedníčka RO PV ZPKO Alžbeta Loudová. Kvety, sviečky a modlitby sú súčasťou spomienok na bývalých členov organizácie.

V Lužiankach pri hrobe bývalého predsedu RO PV ZPKO

v Nitre **Dezidera Greguša** spomínali pri dvanástom výročí jeho úmrtia Anna Mesárošová, Mária Balážová, Agi Fišerová a predsedníčka nitrianskej organizácie Alžbeta Loudová.

Na Mestskom cintoríne v Nitre spomínali na **Štefánia Lavovú, manželku čestného predsedu RO PV ZPKO Pavla Lavu** pri šiestom výročí jej úmrtia Bohumil Louda a Alžbeta Loudová. **Česť ich pamiatke! (al)**

■ **PRIPOMÍNAME.** Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú **v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 12.00 hod.**

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Bývalý minister vnútra SR Roman Mikulec sa rozhodol, že rezort nebude financovať náš časopis Svedectvo a súčasné vedenie rezortu zrejme nedopatrením rozhodnutie bývalého vedenia MV SR nezrušilo. Preto aj naďalej sme odkázaní na Vašu pomoc, bez ktorej vydávanie Svedectva nie je možné zabezpečiť. Výšku štátnej dotácie síce súčasná vláda vrátila na úroveň spred vlády Igora Matoviča, ibaže stále zostáva v platnosti zákaz financovať z nej aj vydávanie Svedectva. Znovu sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom

okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebude vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda nepravíme by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdu podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodláme aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109**, alebo sa kontaktujú na tel. číslo: 02-52 63 81 56.

Darcom úprimne ďakujeme.
Vedenie PV ZPKO a časopisu Svedectvo

PRISPELI NA SVEDECTVO

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR
Michal Malatinský, Bratislava 10 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 20 EUR
ThDr. Ján Košiar, Bratislava 100 EUR
Petronela Šustová, Piešťany 30 EUR
Terézia Holecová, Šenkvice 20 EUR
Vlasta Šuranová, Trnava 30 EUR
Martin Lacko, Modrová 20 EUR
Riccardo Pudis, Rím, ad memoriam Laco Pudis 50 EUR
Matej Šulej, Veľká Lomnica 20 EUR
Viliam Horák, Bánovce n/Bebravou 10 EUR
Anna a František Petrekovi, Levoča 40 EUR
Vladimír Kristin 80 EUR

Darcom vyslovujeme úprimné poďakovanie

ROZLÚČILI SME SA

† Vo veku 95 rokov, 18. augusta 2025, zomrel **Vojtech BRÁZDOVIČ**, člen bratislavskej pobočky od jej založenia. Posledná rozlúčka so zosnulým sa konala 22. augusta 2025 v bratislavskom krematóriu.

† Vo veku 98 rokov, 1. septembra 2025, zomrela **Anežka ŠUMICHRASTOVÁ** z Trenčína. Členkou organizácie bola od jej založenia.

† Vo veku 86 rokov, 9. septembra 2025, zomrela dlhoročná a veľmi aktívna členka RO PV ZPKO v Nitre **Mária MEŠŤANOVÁ** z Heľpy. Posledná rozlúčka sa konala v Dome smútku v Heľpe 25. septembra 2025 a pohrebna sv. omša v rímskokatolíckom kostole. Pochovaná bola na miestnom cintoríne.

† Vo veku nedožitých 88 rokov, 3.

septembra 2025, nás opustila naša členka, zakladateľka organizácie a politická väzenkyňa **Alžbeta BILEKOVÁ**. Bola 36 rokov aktívnou členkou organizácie PV ZPKO v Levoči. (Rozhovor s ňou uverejnilo Svedectvo č. 1 a 2/2013.)

Utrpenie politického väzňa ju sprevádzalo celý život. Bola neterou Jána Hutry, provinciála lazaristov na Slovensku. Mala 15 rokov, keď ju požiadal, aby mu robila spojku s rehoľami. To neušlo štátnej bezpečnosti a 8. decembra 1958 ju odsúdili podľa paragrafu 163 na jeden rok väzenia. Telesné pozostatky nebohej sme 5. septembra 2025 v Jablonove odprevadili na večný odpočinok, ale to, čo zasiala v našej organizácii bude rásť a ostane navždy v našich spomienkach. Veľkým žiaľom sú naplnené naše srdcia. Odpočívaj v pokoji.

Mária Dvorčáková
Pozostalým vyslovujeme úprimnú sústrasť

ÚSTAV PAMÄTI NÁRODA

UDELUJE

Jánovi Kopúňkovi

17. 07. 1930, Dolná Krupá

IN MEMORIAM

PAMÄTNÝ LIST

Ako trvalú pripomienku a vyjadrenie úcty za účasť na vzbuře v Dolnej Krupej dňa 30. júna 1949, keď spoločne s ďalšími občanmi vystúpil na ochranu katolíckeho farára, kresťanskej viery, pravdy a slobody, motivovaný nie nenávisťou, ale hlbokým presvedčením, svedomím a úctou k Cirkvi.

Jerguš Sivoš
predseda Správnej rady
Ústavu pamäti národa

V Dolnej Krupej, 19. júna 2025